

Έκθεση Ανεξάρτητων Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών

Προς τους Μετόχους της Τράπεζας της Ελλάδος

Έκθεση επί του Ελέγχου επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος (η Τράπεζα), οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31ης Δεκεμβρίου 2017, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως και τον πίνακα διάθεσης κερδών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων που περιλαμβάνουν και περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών και μεθόδων.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, την οικονομική θέση της Τράπεζας της Ελλάδος κατά την 31η Δεκεμβρίου 2017 και την χρηματοοικονομική της επίδοση για την χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), με την "Κατευθυντήρια Γραμμή (ΕΕ) 2016/2249 της 3.11.2016 (ΕΚΤ/2016/34)", όπως αυτές έχουν υιοθετηθεί από την Τράπεζα στο άρθρο 54Α του Καταστατικού της και τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα για τα θέματα που τυχόν δεν καλύπτονται από τους κανόνες της ΕΚΤ.

Βάση για γνώμη

Διενεργήσαμε τον έλεγχο μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ). Οι ευθύνες μας, σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στο τμήμα της έκθεσής μας «Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων». Είμαστε ανεξάρτητοι από την Τράπεζα σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές - Λογιστές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών (Κώδικας IESBA) και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις αυτές και με τον Κώδικα IESBA. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου

Τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχό μας επί των οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας χρήσεως. Τα θέματα αυτά αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου	Πώς αξιολογήσαμε κατά τον έλεγχό μας τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου
------------------------------	--

Πρόβλεψη έναντι χρηματοοικονομικών κινδύνων

Εξαιτίας της σημαντικότητας του μεγέθους των προβλέψεων αυτών στις οικονομικές καταστάσεις, της πολυπλοκότητας της διαδικασίας εκτίμησης καθώς και της άσκησης κρίσιμων κρίσεων και εκτιμήσεων θεωρήσαμε ότι οι προβλέψεις αποτελούν μια σημαντική περιοχή για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας. (Παθητικό - Σημείωση 12 "Προβλέψεις" των οικονομικών καταστάσεων)

Αξιολογήσαμε τις πολιτικές, την μεθοδολογία και τις εσωτερικές δικλίδες ελέγχου που έχει υιοθετήσει η Τράπεζα σχετικά με την εκτίμηση προβλέψεων.

Αξιολογήσαμε αν η μεθοδολογία, που έχει χρησιμοποιηθεί για τη επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών κινδύνων, έχει εφαρμοστεί κατάλληλα και με συνέπεια.

Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα και το εύλογο των σημαντικών παραδοχών και μοντέλων που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των κινδύνων. Στην διαδικασία της αξιολόγησης αυτής χρησιμοποιήσαμε ειδικούς εμπειρογνώμονες (risk specialists).

Πρόβλεψη για δαπάνες παροχών προς ασφαλισμένους

Η εκτίμηση της επάρκειας της πρόβλεψης για δαπάνες παροχών ασφαλισμένων περιλαμβάνει την χρήση σημαντικών παραδοχών και αναλογιστικών υποθέσεων, όπως το εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο, το επιτόκιο προεξόφλησης, την μελλοντική αύξηση αποδοχών και συντάξεων και ως εκ τούτου θεωρήσαμε ότι αποτελεί σημαντική περιοχή για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας (Παθητικό - Σημείωση 12 "Προβλέψεις" των οικονομικών καταστάσεων).

Αξιολογήσαμε την μεθοδολογία και τις εσωτερικές δικλίδες ελέγχου που έχει υιοθετήσει η Τράπεζα σχετικά με την εκτίμηση της πρόβλεψης για τις δαπάνες παροχών προς ασφαλισμένους.

Αξιολογήσαμε αν η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε έχει εφαρμοστεί κατάλληλα και με συνέπεια.

Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα και το εύλογο των σημαντικών παραδοχών και αναλογιστικών υποθέσεων που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της πρόβλεψης για δαπάνες παροχών προς ασφαλισμένους, όπως το θεσμικό πλαίσιο, το προεξοφλητικό επιτόκιο και την μελλοντική αύξηση αποδοχών και συντάξεων. Στην διαδικασία της αξιολόγησης αυτής χρησιμοποιήσαμε ειδικούς εμπειρογνώμονες (αναλογιστές).

Ελέγξαμε την ακρίβεια και την πληρότητα των υποκείμενων δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την μέτρηση της πρόβλεψης και σε δειγματοληπτική βάση ελέγξαμε την ακρίβεια των δεδομένων αυτών.

Άλλα θέματα

Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας για την προηγούμενη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2016 ελέγχθηκαν από άλλο τακτικό ελεγκτή - Ορκωτό Ελεγκτή - Λογιστή, ο οποίος εξέδωσε έκθεση ελέγχου με μη διαφοροποιημένη γνώμη, την 20^η Ιανουαρίου 2017.

Πληροφορίες πέραν των οικονομικών καταστάσεων και της έκθεσης του ελεγκτή επί αυτών

Η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες παρουσιάζονται στην Έκθεση του Διοικητή χρήσης 2017, αλλά δεν αφορούν στις οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση του ελεγκτή επί αυτών. Η Έκθεση του Διοικητή αναμένεται να τεθεί στην διάθεση μας μετά την ημερομηνία της έκθεσης ελέγχου.

Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις παραπάνω άλλες πληροφορίες και δεν εκφέρουμε οποιοδήποτε μορφής συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σε συνδυασμό με τον έλεγχό μας επί των οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να διαβάσουμε τις άλλες πληροφορίες όταν τεθούν υπόψιν μας, όπως ορίστηκαν ανωτέρω, έτσι ώστε να εξετάσουμε αν οι άλλες πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις οικονομικές καταστάσεις ή με τη γνώση που έχουμε αποκτήσει κατά τον έλεγχο, ή διαφαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες.

Εάν, όταν διαβάσουμε την Έκθεση του Διοικητή, καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτή, έχουμε την υποχρέωση να γνωστοποιήσουμε το θέμα στους υπευθύνους για τη διακυβέρνηση της Τράπεζας.

Ευθύνες της Διοίκησης και των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση για τις Οικονομικές Καταστάσεις

Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές που έχει καθορίσει η ΕΚΤ, όπως αυτές έχουν υιοθετηθεί από την Τράπεζα στο άρθρο 54Α του Καταστατικού της και τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα για τα θέματα που τυχόν δεν καλύπτονται από τους κανόνες της ΕΚΤ και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που η Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας της Τράπεζας να συνεχίσει την δραστηριότητα της, γνωστοποιώντας, όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και την χρήση της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας.

Οι υπεύθυνοι για την διακυβέρνηση έχουν την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας οικονομικής αναφοράς της Τράπεζας.

Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Οικονομικών Καταστάσεων

Οι στόχοι μας, είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσον οι οικονομικές καταστάσεις στο σύνολο τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λαμβάνονται με βάση αυτές τις οικονομικές καταστάσεις.

Κατά τον έλεγχο μας, σύμφωνα με τα ΔΠΕ, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις οικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη, είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου.
- Κατανοούμε τις εσωτερικές δικλίδες ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου της Τράπεζας.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση.
- Συμπεραίνουμε για τη καταλληλότητα της χρήσης από τη Διοίκηση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και, με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια για το εάν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα, ως προς την ικανότητα της Τράπεζας να συνεχίσει την δραστηριότητά της. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεσή μας να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις των οικονομικών καταστάσεων, ή εάν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματα μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελέγχου. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Τράπεζα να παύσει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, δομή και περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, και κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που να επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπευθύνους για τη διακυβέρνηση της Τράπεζας, το σχεδιαζόμενο εύρος, το χρονοδιάγραμμα καθώς και τα σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων τυχόν σημαντικών αδυναμιών στις εσωτερικές δικλίδες ελέγχου, που εντοπίσαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπευθύνους για τη διακυβέρνηση της Τράπεζας, ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε σε αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπευθύνους για τη διακυβέρνηση της Τράπεζας, καθορίζουμε τα θέματα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας χρήσης και ως εκ τούτου αποτελούν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε τα θέματα αυτά στην έκθεση ελεγκτή, εκτός εάν νόμος ή κανονισμός αποκλείει τη δημοσιοποίηση ενός θέματος ή όταν, σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις, διαπιστώσουμε ότι ένα θέμα δεν θα έπρεπε να γνωστοποιηθεί με την έκθεσή μας, διότι ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο θα αναμενόταν εύλογα ότι οι αρνητικές επιπτώσεις θα υπερτερούσαν από τα οφέλη δημοσίου συμφέροντος μιας τέτοιας δημοσιοποίησης.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και κανονιστικών Απαιτήσεων

- 1) Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση την Έκθεση Διαχείρισης του Γενικού Συμβουλίου χρήσης 2017, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (μέρος Β), σημειώνουμε ότι:
 - α) κατά τη γνώμη μας, το περιεχόμενο της Έκθεσης Διαχείρισης του Γενικού Συμβουλίου χρήσης 2017 έχει συνταχθεί σύμφωνα με το Καταστατικό της Τράπεζας και τις διατάξεις του 43^α του Κ.Ν.2190/1920 αντιστοιχεί με τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017.
 - β) με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας, για την Τράπεζα της Ελλάδος και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδες σφάλμα στην Έκθεση Διαχείρισης του Γενικού Συμβουλίου χρήσης 2017.
- 2) Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με τη Συμπληρωματική Έκθεση μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κανονισμού 537/2014.
- 3) Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως τακτικοί ελεγκτές - Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές της Τράπεζας με την από 24 Φεβρουαρίου 2017 απόφαση της ετήσιας τακτικής γενικής συνέλευσης των μετόχων της Τράπεζας. Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας για την προηγούμενη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2016 ελέγχθηκαν από άλλο τακτικό ελεγκτή - Ορκωτό Ελεγκτή - Λογιστή, ο οποίος εξέδωσε έκθεση ελέγχου με μη διαφοροποιημένη γνώμη, την 20^η Ιανουαρίου 2017.
- 4) Δεν έχουμε παράσχει μη ελεγκτικές υπηρεσίες, οι οποίες σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 1 του Κανονισμού ΕΕ αριθ. 537/2014 απαγορεύονται και παραμείναμε ανεξάρτητοι από την Τράπεζα καθ' όλη τη διάρκεια διενέργειας του ελέγχου μας.
- 5) Δεν έχουμε παράσχει υπηρεσίες προς την Τράπεζα της Ελλάδος, επιπρόσθετα του τακτικού ελέγχου, κατά την περίοδο από 1^η Ιανουαρίου 2017 μέχρι την ημερομηνία αυτής της έκθεσης ελέγχου και πέραν των όσων γνωστοποιούνται στην σημείωση "Υπηρεσίες ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή - Λογιστή" των οικονομικών καταστάσεων.

22 Ιανουαρίου 2018

Δέσποινα Ξενάκη
Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
Α.Μ. ΣΟΕΛ: 14161
Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών
Λογιστών
Φραγκοκκλησιάς 3α & Γρανικού
151 25 Μαρούσι
Α.Μ. ΣΟΕΛ: Ε 120

Μιχάλης Καραβάς
Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
Α.Μ. ΣΟΕΛ: 13371
Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών
Λογιστών
Φραγκοκκλησιάς 3α & Γρανικού
151 25 Μαρούσι
Α.Μ. ΣΟΕΛ: Ε 120

Στην Ελλάδα, η «Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών», η «Deloitte Business Solutions Ανώνυμη Εταιρία Συμβούλων Επιχειρήσεων» και η «Deloitte Accounting Compliance & Reporting Services A.E.» (από κοινού εφεξής «Deloitte Ελλάδας») είναι υπό-αδειούχοι της Deloitte Touche Tohmatsu Limited, μιας ιδιωτικής Βρετανικής εταιρίας περιορισμένης ευθύνης («DTTL»), της οποίας οι εταιρίες-μέλη είναι νομικά χωριστές και ανεξάρτητες οντότητες. Η Deloitte Ελλάδας μαζί με την Deloitte Ιταλίας ανήκουν πλέον και λειτουργούν υπό την εταιρία μέλος του δικτύου της Deloitte στην Κεντρική Μεσόγειο. Παρακαλούμε επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.deloitte.com/about για να ενημερωθείτε για το παγκόσμιο δίκτυο των εταιριών μελών μας.

ΑΡ. Γ.Ε.ΜΗ.: 001223601000

© 2018 Όλα τα δικαιώματα κατοχυρωμένα.